

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації
Мусія Олега Ігоровича на тему: «Правове регулювання інноваційних
інструментів в публічному управлінні», поданої на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право»**

1. Актуальність теми дослідження. Стрімкий розвиток цифрових технологій докорінно змінив характер, методи та правові основи публічного управління. Сучасні органи державної влади та органи місцевого самоврядування все частіше використовують цифрові платформи, електронні реєстри, системи відкритих даних, електронний документообіг, цифрову ідентифікацію, штучний інтелект, інструменти електронної демократії та інші інноваційні рішення, які безпосередньо впливають на здійснення публічної влади, надання публічних послуг та реалізацію прав громадян.

За цих обставин інноваційні інструменти вже не можна розглядати лише як допоміжні технічні засоби. Вони стали невід'ємним компонентом адміністративної модернізації, демократичної участі, прозорості, підзвітності, доступності публічних послуг, антикорупційної політики та захисту прав людини в цифровому середовищі. Водночас їх впровадження часто розвивається швидше, ніж правова база, яка має визначати їхній статус, межі застосування, процесуальні гарантії, механізми підзвітності та запобіжні заходи від зловживань.

Актуальність дисертації також визначається конкретними умовами, в яких Україна розвиває свою систему цифрового публічного управління. Повномасштабна війна, постійні кіберзагрози, атаки на критичну інфраструктуру, необхідність забезпечення безперервності управління, європейська інтеграція, розвиток інформаційного суспільства та наближення українського законодавства до європейських правових стандартів вимагають не лише технологічних рішень, а й узгодженої правової моделі для їх безпечного та законного використання.

Особливого значення надається необхідності балансування адміністративної ефективності з верховенством права, відкритості із захистом персональних даних, цифрової доступності із соціальною інклюзією, автоматизації зі змістовним людським контролем та технологічних інновацій із процесуальною справедливістю. Без такого балансу цифрова трансформація може створювати ризики цифрової нерівності, несанкціонованої обробки персональних даних, алгоритмічної упередженості, обмеження процесуальних прав, послаблення довіри громадськості та недостатньої підзвітності органів державної влади.

З огляду на вищезазначене, тема дисертації є актуальною та має значне теоретичне та практичне значення для науки адміністративного, конституційного, муніципального та інформаційного права, для правотворчої та правозастосовчої практики, для реформування публічного управління та для подальшого розвитку людиноцентричної та правоорієнтованої моделі цифрового управління в Україні.

2. Особистий внесок дисертанта. Дисертація є самостійною науковою дослідницькою роботою, в якій теоретичні положення, висновки та рекомендації були сформульовані автором особисто в результаті аналізу українського законодавства, зарубіжних та європейських правових підходів, наукової доктрини, адміністративної практики, цифрових державних послуг, інструментів електронної демократії, муніципальних цифрових інструментів, штучного інтелекту, механізмів кібербезпеки та інших інноваційних інструментів, що використовуються в публічному управлінні.

Дисертант самостійно обґрунтував правову природу інноваційних інструментів у публічному управлінні, з'ясував їх зв'язок з публічно-правовими відносинами, визначив основні ризики та гарантії їх застосування, а також сформулював пропозиції щодо вдосконалення українського законодавства та інституційної практики. Ідеї, концепції та висновки інших авторів, використані в дисертації, мають належні посилання та слугують лише теоретичною, методологічною та практичною основою для власного дослідження автора. У публікаціях, підготовлених у співавторстві, у

дисертації використовувалися лише ті положення, що становлять особистий внесок дисертанта.

3. Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень і рекомендацій. Обґрунтованість наукових висновків та рекомендацій забезпечується логічною структурою дисертації, узгодженістю дослідницьких завдань, належною теоретичною та методологічною основою, а також використанням комплексу філософських, загальнонаукових, спеціально-правових та міждисциплінарних методів.

Методологія дисертації відповідає складній природі інноваційних інструментів, які одночасно мають правові, технологічні, організаційні, інституційні та соціальні виміри. Діалектичний метод дозволив розкрити зв'язок між технологічними змінами та трансформацією публічно-правових відносин. Системний та структурно-функціональний методи дозволили автору розглянути інноваційні інструменти як взаємопов'язані елементи єдиної системи публічного управління. Формально-правовий метод було використано для аналізу Конституції України, законів, підзаконних актів, міжнародних документів, актів права Європейського Союзу та локальних нормативних актів. Порівняльно-правовий метод дозволив порівняти вітчизняне регулювання та практику із міжнародними європейськими підходами.

Достовірність результатів також підтверджується використанням достатньої джерельної бази, узгодженістю сформульованих висновків та апробацією основних положень дисертації у наукових публікаціях, конференціях, круглих столах та інших академічних заходах.

Аналіз рукопису дисертації дає підстави зробити висновок про належне обґрунтування та достовірність наукових положень та рекомендацій.

4. Наукова новизна одержаних результатів. За своїм змістом дисертація є комплексним юридичним дослідженням інноваційних інструментів у публічному управлінні як складного та самостійного об'єкта публічно-правового регулювання. Дослідження розвиває цілісне розуміння цифрової трансформації не просто як

технологічного чи організаційного процесу, а як трансформації правових відносин між державою, громадянами, бізнесом, інститутами громадянського суспільства та місцевими громадами.

Зокрема, вперше:

- обґрунтовано комплексну правову концепцію інноваційних інструментів у публічному управлінні, згідно з якою такі інструменти необхідно розуміти не просто як технологічні продукти, а як систему правових, організаційних, управлінських, комунікативних та технологічних механізмів, що трансформують здійснення публічної влади та взаємодію між державою та суспільством;
- продемонстровано подвійну правову природу інноваційних інструментів: з одного боку, вони розширюють доступ до послуг, інформації, участі та правосуддя; з іншого боку, вони генерують нові ризики для конфіденційності, рівності, процесуальних прав, кібербезпеки та демократичної підзвітності;
- Запропоновано людиноцентричну та правоорієнтовану модель правового регулювання, в якій технологічний розвиток поєднується з верховенством права, адміністративна ефективність - з процесуальною справедливістю, відкритість - з конфіденційністю, автоматизація - зі змістовним людським наглядом, а цифрова доступність - із соціальною інклюзією;
- Сформульовано цілісну систему принципів правового регулювання інноваційних інструментів, включаючи законність, правову визначеність, пропорційність, прозорість, підзвітність, доступність, технологічну нейтральність, сумісність, безпеку за проектом, захист персональних даних, змістовний людський контроль та ефективні засоби правового захисту;
- Встановлено системний зв'язок між електронною демократією, електронним документообігом, цифровими державними послугами, реєстрами, відкритими

даними, цифровою ідентичністю, штучним інтелектом та кібербезпекою як елементами єдиної правової архітектури цифрового публічного управління;

- обґрунтовано комплекс нормативних вимог щодо використання штучного інтелекту в публічному управлінні, включаючи класифікацію ризиків, прозорість, пояснювальність, людський нагляд, аудит, розподіл відповідальності та право оскаржувати рішення, прийняті під впливом штучного інтелекту.

Удосконалено такі положення:

- підходи до правового регулювання електронної демократії шляхом обґрунтування необхідності гарантування не лише формального доступу, але й змістовного впливу, обґрунтованого зворотного зв'язку, прозорості розгляду та засобів правового захисту від бездіяльності чи маніпуляцій;
- розуміння електронного документообігу як інструменту підвищення адміністративної ефективності, так і як правового механізму, дійсність якого залежить від автентичності, цілісності, збереження, архівування, контролю доступу та кібербезпеки;
- положення щодо правових гарантій цифрових державних послуг, зокрема права на отримання інформації про статус заявки, виправлення неточних даних, отримання обґрунтованого адміністративного рішення, використання альтернативного нецифрового каналу за необхідності та оскарження електронного або автоматизованого рішення;
- підходи до цифровізації муніципалітетів шляхом поєднання національних мінімальних стандартів доступності, прозорості та захисту даних з повагою до організаційної автономії територіальних громад;
- правове розуміння кібербезпеки як гарантії не лише технічної стабільності, а й національної безпеки, демократичної стійкості, безперервності державної влади та суспільної довіри.

Подальшого розвитку набули такі положення:

- доктринальні підходи до суспільної цінності як критерію оцінки інновацій у публічному секторі;
- положення щодо юридичного значення прозорості, відкритих даних та електронних реєстрів у запобіганні корупції та посиленні державної підзвітності;
- розуміння цифрової ідентичності як правової основи для доступу до послуг та участі, що має супроводжуватися пропорційністю, безпекою та захистом від виключення;
- підходи до цифровізації парламенту та судової влади з акцентом на збереженні конституційних процедур, гарантій справедливого судочинства та інституційної незалежності;
- пропозиції щодо наближення українського законодавства до європейських стандартів у сферах захисту персональних даних, електронної ідентифікації, кібербезпеки та штучного інтелекту.

5. Наукове та практичне значення одержаних результатів Наукова та практична значущість дисертації визначається актуальністю теми, новизною висновків та прикладним характером рекомендацій. Положення та висновки, сформульовані в дисертації, можуть бути використані:

- у правотворчій діяльності - для вдосконалення законодавства України з питань електронної демократії, адміністративних процедур, цифрових державних послуг, електронних реєстрів, відкритих даних, електронного документообігу, захисту персональних даних, цифрової ідентифікації, кібербезпеки та штучного інтелекту;
- у правозастосовчій та адміністративній практиці - для розробки внутрішніх процедур, стандартів прозорості, політик управління даними, протоколів

кібербезпеки, механізмів людського контролю та процедур перегляду електронних або автоматизованих рішень;

- у діяльності органів місцевого самоврядування - для розробки муніципальних онлайн-сервісів, електронних петицій та консультацій, процедур партисипативного бюджетування, політик відкритих даних, мобільних додатків та інклюзивного цифрового спілкування з мешканцями;
- у судовій та правозахисній практиці - для тлумачення гарантій конфіденційності, доступу до інформації, справедливої процедури, рівності, ефективного засобу правового захисту та доступу до правосуддя в цифровому середовищі;
- у наукових дослідженнях - як теоретична основа для подальших досліджень цифрового управління, GovTech, алгоритмічного адміністрування, штучного інтелекту в публічному управлінні та трансформації публічно-правових відносин;
- у навчальному процесі - для викладання конституційного, адміністративного, муніципального та інформаційного права, а також курсів з прав людини, цифрового управління, кібербезпеки та європейських правових стандартів;
- у правоосвітній діяльності - для роз'яснення прав громадян у цифровій взаємодії з органами державної влади, включаючи участь, доступ до інформації, виправлення даних, захист персональної інформації та оскарження електронних або автоматизованих рішень.

6. Використання результатів роботи. Теоретичні, емпіричні та практичні результати дисертації впроваджені у практико - аналітичну діяльність та організаційно - методичну діяльність Департаменту економіки Львівської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 1-51/228 від 11.06.2026 р.), Шептицької міської ради (акт № 609/1 від 12.06.2026 р.), а також в законодавчій та аналітичній роботі українського парламенту, зокрема народної депутатки України, членкині Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики

Галини Васильченко (довідка про впровадження № 319д9/10-2026/140431 від 11 червня 2026 р.), у науковій та навчальній роботі Національного університету «Острозька академія».

7. Повнота викладення матеріалів дисертації у роботах, опублікованих автором. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 11 наукових праць, у тому числі 3 одноосібні статті у фахових виданнях України, 1 статтю у співавторстві у виданні, що індексується у міжнародній наукометричній базі Web of Science, 1 статтю у нефаховому виданні, а також 6 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій та круглих столів.

8. Відповідність чинним вимогам щодо оформлення дисертації. Анотація, структура та обсяг дисертації відповідають установленим вимогам. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Список використаних джерел налічує 230 найменувань. Загальний обсяг дисертації становить 267 сторінок, із них основного тексту – 209 сторінок.

У результаті попередньої експертизи дисертації Мусія О. І. та повноти викладення основних результатів дослідження вбачається відповідність дисертації вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40.

9. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною, науковою українською мовою у відповідності до норм правопису, а характер викладу матеріалу відповідає науковому стилю.

10. Рекомендація дисертації до подання у разову спеціалізовану вчену раду. Враховуючи викладене, за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Мусія Олега Ігоровича на тему «Правове регулювання інноваційних інструментів в публічному

управлінні» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право».

Наукові результати дослідження обговорено та схвалено на розширеному засіданні міжкафедрального семінару у складі кафедри державно-правових дисциплін та кафедри теорії та історії держави і права Навчально-наукового інституту права ім. І. Малиновського Національного університету «Острозька академія» (протокол № 13 від «15» червня 2026 року).

Головуючий на засіданні:

Директор Навчально –наукового інституту
права ім. І. Малиновського Національного
університету «Острозька академія»,
доктор філософії у галузі права

Богдан МИХАЛЬЧУК

Людмила Михальчук Б.С.
підтверджую

рах

Михальчук О.А.